

SPV

Kontakt: zportych@zahradnickaskola.cz

Plán individuálního studia, pokyny k samostudiu a úkoly během přerušení
řádné výuky od 11. 11. do 20. 11. 2020.

1. A

**Pozorně si přečtete následující text a pokuste se porozumět základním
pojům, kterými jsou *socializace (záměrná, nezáměrná, primární
sekundární), socializační faktory, nápodoba, identifikace.***

**Popřemýšlejte o tom, které faktory byly pro vaši socializaci nejdůležitější,
případně co (kdo) na vás v budoucnu bude určitě působit ještě pohodu.**

Socializace

Socializace pochází z latinského *socialis* neboli *družný, spojenecký, polidštěný*.

Výsledkem socializace je sociálně zralý jedinec (dokáže se postarat nejen o sebe, ale i o druhé
a nese zodpovědnost za své činy).

Je to pojem, který označuje proces, při kterém se jedinec začleňuje do společnosti, přičemž si
osvojuje její hodnoty, normy, chování, schopnosti a učí se sociálním rolím. Socializace
probíhá po celý život, nejdůležitější je však v dětství a mládí.

Činitelé socializace:

- **vnitřní**
 - vlastnosti osobnosti
 - genové výbava
- **vnější**
 - okolní prostředí

Proces socializace

Socializace je proces, který není nikdy zcela ukončen. Jedná se o proces, ve kterém se jedinec
začleňuje do sociální skupiny, přičemž si osvojuje hodnoty skupiny, normy ve skupině
panující, učí se sociálním rolím spojeným s určitými pozicemi a dalším dovednostem a
schopnostem.

Během socializace dochází k proměnám, kdy se jedinec vzdaluje od výchozího stavu
novorozeněte a stává se kulturní bytostí schopnou žít v lidské společnosti a respektovat

společenská pravidla a normy. Jedinec se tak proměňuje z čistě biologického individua ve společenskou bytost.

I přes veškeré snahy zapadnout do společnosti v procesu socializace se nesmí zapomenout také na individuální zpracování všech těchto vlivů. Proto je také psychology často zdůrazňován fakt, že se socializací probíhá současně také personalizace, tedy aktivní utváření vyzrálé a samostatné osobnosti.

Dělení

Socializace nezáměrná

Za nezáměrnou socializaci se považuje proces, kdy je jedinec ovlivňován a socializován bez předchozího úmyslu. Může k tomu docházet například každodenním vlivem rodičů nebo jiných sociálních vzorů na dítě v neformálních situacích, kdy dítě se sociálním modelem interaguje (např. dítě vysleduje u rodičů jejich způsob řešení konfliktů a bude je v budoucnu řešit podobně). Mezi sociální stimuly, které působí nezáměrně, mohou patřit i knihy, filmy, reklamy atd.

Socializace záměrná

Záměrná socializace je cílené úsilí, zejména rodičů a pečovatelů, ovlivňovat budoucí smýšlení a začlenění dítěte. Záměrná socializace je prováděna vyučováním či vychováváním.

Socializace primární, sekundární a terciární

Primární socializace

S primární socializací se setkáváme v novorozeneckém věku. Dětství celkově je označováno jako nejintenzivnější období kulturního učení. Tento druh socializace se děje prostřednictvím nejbližších lidí, jako jsou členové rodiny nebo přátelé. Normy, které jedinec v primární fázi socializace získá, můžou být označeny za stabilní, jen výjimečně se mohou ještě v průběhu života změnit. V rámci primární socializace se děti učí hlavně jazyku a základním vzorcům chování. Toto období primární socializace trvá přibližně do třetího roku života.

Sekundární socializace

Sekundární socializace připravuje jedince na jeho roli ve společnosti. Nastává zpravidla později v dětství (po třetím roce života) a pokračuje do dospělosti. Zodpovědnost, která dříve spočívala na rodině, je nyní v rukou dalších socializačních faktorů, jako jsou školy, věkové skupiny, organizace, média a místo pracoviště.

Terciární socializace

Tento druh socializace se uskutečňuje v dospělosti a označuje přejímání, které jedinec neustále uskutečňuje v interakci se svým okolím.

Další dělení

Socializace anticipující

Anticipující socializace (z lat. *anticipare* = předstihnout) je přebírání hodnot, norem a postojů určité skupiny jedincem, který by byl rád jejím členem, ale ještě není. Např. úředník, který přebírá životní styl a názory svých nadřízených, protože doufá v povýšení.

Genderová socializace

Gender socializace je proces, kdy se jedinec učí pohlízet na sebe jako na muže, či ženu, a je zaučován do mužských a ženských rolí spojovaných s nositeli určitého biologického pohlaví. U dětí je téměř jisté, že se genderu učí neuvědoměle. Než děti samy sebe dokážou přesně označit za dívku či chlapce, dostanou nejprve mnoho předverbálních a vizuálních vodítek. K těm patří například, že dospělí muži a ženy přistupují k dětem odlišným způsobem – např. děvčatům dávají na hraní panenky a chlapcům autíčka.

Genderová socializace je velmi mocným socializačním faktorem. Jakmile je jednou gender přiřčen, očekává společnost, že se jedinci budou chovat tak, jak je genderově určeno. S naplňováním a reprodukováním těchto očekávání se setkáváme v praxi každodenního života. V poslední době se tato socializace začíná zpochybňovat, navzdory tisíciletému vývoji lidstva.

Socializační faktory

Za socializační faktory můžeme považovat sociální kontexty či skupiny, ve kterých se dějí významné socializační procesy. Socializační faktory tedy mohou být následující:

Rodina

Rodina má zpravidla nejdůležitější roli, protože nejčastěji jsou to rodiče, kdo se o dítě starají. Nejdůležitější osobou v raném věku dítěte bývá nejčastěji matka. Ovšem rodinné systémy jsou v každé kultuře odlišné, tudíž mohou mít typy rodinných kontaktů mnoho podob. V moderních společnostech se jednotka představující domov skládá z matky, otce a jednoho až dvou dětí. Naproti tomu v jiných kulturách může do rodinné jednotky patřit i širší rodina, jako jsou tety, strýcové či prarodiče.

Rodina je pro dítě hlavním socializačním faktorem, protože dítě odpozorovává projevy chování svých rodičů i dalších blízkých lidí ze svého společenství.

Škola

Dalším důležitým socializačním faktorem je škola. Od dětí se zde čeká, že budou dodržovat určitý řád a kázeň (být při hodině ticho, respektovat autority...). Primárním účelem škol je vzdělávat. Stejně důležitý je ale také přístup kantorů k dětem, protože podle něj se děti dozví, co samy od sebe mohou v budoucnu očekávat, což je připravuje na budoucí povolání.

Mechanismy socializace:

1. Sociální činnost

-hra, práce, učení

- hranice mezi hrou a prací-pozitivní emoční požitek
- spontanní aktivita = hrajeme si, když chceme, pracujeme, i když nemusíme

2. Nápodoba = imitace

- důležitá forma sociálního učení
- často neúmyslná, např. přebírání tónu a způsobu hlasového projevu či pohybu od rodiče
- imitujeme něco, co je pro nás atraktivní, ale musí být dosažitelné X opak je ideál, ten je nedosažitelný

typy:

- závislá = mladší imituje staršího, např. mezi sourozenci
- agresivní = starší imituje mladší
- kompenzační = hledání si alternativního modelu v dosažitelné oblasti

riziko tzv. “bumerangového efektu” = jedinec ignoruje předkládaný model a ještě se od něj vzdaluje

3. Identifikace = ztotožnění

- člověk nedělá rozdíl mezi sebou a modelem, chce se mu podobat (např. plastické operace)

4. Sugescie

- nekritické přijímání informací bez odůvodnění
- působí na naší emocionální stránku
- stojí na ní manipulace (např. ovlivnění reklamou), využívá ji hypnóza

5. Sociální zpevňování

- utvrzení žádoucího chování a na druhé straně eliminace nežádoucího chování dvěma prostředky:

- odměnou
- trestem

Zdroje:

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Socializace> /<http://snadnaskola.cz/socialni-utvary/#ixzz6dJtXfnlJ>